

Jozef Medard Slovík

Lietajúce budzogáne

Previezť tovar hlbokým údolím bolo veľmi nebezpečné. Máloktorému kupcovi sa to podarilo, aby o všetko neprišiel a aspoň holý život si zachránil, lebo zbojníci nešetřili nikoho. Po zaprášenej ceste sa pomaly vliekol rad vozov naložených vzácnym tovarom a soľou z baní. Bolo chladné jesenné ráno a pri každom prasknutí halúzky či škrekotu sojky boli kupci v strehu. Každý z nich si prial čím skôr prejsť tento zbojnícky úsek cesty. Skoro by sa im to aj bolo podarilo, ale na poslednej zákrute ich čakalo nemilé prekvapenie. Na ceste bolo plno dreva a skál nahádzaných a ak chceli pokračovať ďalej, museli si to najprv odpratať. Zastavili vozy a pustili sa do neľahkej práce. Práve na to čakali lúpežníci, vybehli s krikom, mávajúc kyjakmi a najstrašnejší z nich im takú reč predniesol:

„Nič sa vám nestane, ak nebudete s nami bojovať a necháte nám všetko, čo máte naložené do našich skrýš v jaskyniach, poodnášať. Kto sa však čo i len pohne, bude o hlavu kratší.“

Čo mali nešťastníci robiť, iba sa nemo prizerali, ako im vzácny tovar mizne v zlodejských rukách. Keď už boli vozy prázdne, zase ten s hrubým opaskom a veľkou bradou zavelil.

„Šibnite do koní a pánovi na hrad choďte sa sťažovať!“

Toho skoro vystrelo, keď sa

Lietajúce budzogáne

takúto novinu dozvedel, a tak kričal, že ho bolo široko-daleko počuť.

„Nespratníkov dám polapať a do väzenia hodiť, odtiaľ už zbíjať nebudú. Hajdúsi, okamžite do hôr vyrazte a všetky skrýše prezrite, a cesty, kadiaľ kupci tovar vozia, poriadne strážte.“

Keď sa táto novina k zbojníkom doniesla, začali rozmýšľať, že by sa im lepšie zbíjalo, keby všetci do jednej družiny sa spojili a mali svojho kapitána. V dohodnutý deň sa zišli a radili sa, ako by mala voľba prebiehať. Každá skupina mala rôzne návrhy a nakoniec sa dohodli na troch úlohách pre tých, ktorí sa do voľby prihlásia.

Po prvé: Musí premôcť medveďa, ktorého z jarmoku privedú.

Po druhé: Z nazbýjaných pokladov najvzácnejšiu vec priniesie.

Po tretie: Kto najťažším budzogánom najvyššie vyhodí nad vysoké jedle pri jaskyni, ten sa kapitánom stane.

Do súboja sa prihlásili piati odvážlivci po jednom z každej skupiny a súťaž sa začala. Z jaskyne vyviedli pripraveného medveďa, s revom sa vyrútil na piatich nebojácnych zbojníkov. Vyceril zuby, točil sa dookola a labami škriabal, koho zasiahol. Štyroch pohrýzol do ramena a nôh aj im šrámy na tvárach zanechal, tak radšej doráňaní za stromy sa poskrývali. Piaty sa mu však smelo postavil. Skočil zaň, silnými ramenami ho stisol a zadné nohy mu podkopol. Dost' dlho sa spolu vŕľali po zemi, medveď postupne strácal zúrivosť, až oslabnutý na zemi zostal ležať. Víťaz sa hrdo na medveďa postavil a zvolal: „Prvú úlohu som splnil.“

Potom všetci piati, poniektorí krívajúc, sa vybrali to najvzácnejšie zo svojich nazbýjaných pokladov ukázať. Jeden priniesol zlatú čašu, druhý prstene s diamantmi, tretí vzácne zrkadlo so zlatým rámom, štvrtý náhrdelník z drahých perál a ten, čo medveďa premohol, zlatú kráľovskú korunu doniesol. Všetci sa zhodli, že posledný je aj teraz víťazom. Ešte ich čakala tretia úloha, vybrali si miesto, kde sa bude budzogánmi hádzať, a každý nech si dá na hlavu pozor. Označili si svoj kyjak zárezmi nožíkom, aby vedeli, komu patrí, a spoločne zakričali:

„Leťte, budzogáne, vysoko, kapitánov vyletí najvyššie.“

Schytili kyjaky, roztočili ich a vyhodili. Jeden vyletel dohora aj so zbojníkom, dvaja pritom spadli na zem, štvrtý sa pri hádzaní buchol po hlave, až sa mu v očiach zaiskrilo. Posledný budzogán vyletel vysoko nad jedle a chvíľu trvalo, kým spadol na zem.

Najstarší z lupičskej skupiny vystúpil pred ostatných členov a silno zavolať:

„Tri úlohy najlepšie splnil Matej, nech je aj naším kapitánom.“

Všetci chytili Mateja, vyhodili ho nad seba a volali:

„Nech žije náš kapitán, nikoho sa nebojíme aj život zaň položíme.“

Spoločne sa pobrali do jaskyne, aby voľbu poriadne oslávili.

1. Prečo bolo prevezenie tovaru nebezpečné?

(Zakrúžkuj písmeno so správnou odpoveďou.)

- a) cesta bola rozbahnená
- b) v údolí zúrili búrky
- c) v údolí vyčíňali zbojníci

2. Koľko zbojníkov bolo prihlásených do voľby kapitána?

(Zakrúžkuj správnu odpoveď.)

traja

piati

desiati

3. Sú tvrdenia z príbehu pravdivé?

Označ P (pravda) alebo N (nepravda).

Kupci prešli údolím bez problémov.

Zbojníci čakali, kým sa kupci pustia do odpratávania cesty.

Pán na hrade chcel zbojníkov pochváliť.

Súťaž o kapitána mala tri úlohy.

Medveď zvíťazil nad všetkými zbojníkmi.

Súťaž vyhral Matej.

4. Vyfarbi na základe pokynov.

Použi farbičky alebo zvýrazňovač podľa legendy:

Zelenou vyznač v texte priamu reč.

Modrou podčiarkni aspoň päť slovies.

Žltou vyfarbi aspoň sedem podstatných mien.

Červenou zakrúžkuj aspoň štyri prídavné mená.

Lietajúce budzogáne

5. Spoj slová s rovnakým/podobným významom (synonymá).

zbojníci

.....

tovar

.....

zavelil

náklad

.....

lúpežníci

.....

rozkázal

6. Nájdi v texte vybrané slovo po obojakej spoluhláske **m**.
Napíš všetky ostatné vybrané slová po obojakej spoluhláske **m**.

.....

.....

.....

.....

7. Po zaprášenej ceste sa vliekol rad šiestich vozov so soľou.
Každý vezie 8 vrieck soli. Koľko vriec je spolu?
Koľko vriec by ostalo, keby zbojníci zobrali 17 vriec?

Nákres:

.....

.....

.....

.....

Výpočet:

.....

Odpoveď:

.....

8. Zbojníci sa spojili do jednej družiny. Je lepšie bojovať medzi sebou alebo spolupracovať? Kedy je „spojenie síl“ dobré a kedy nie? Napíš dve vety, keď je „spojenie síl“ dobré, dve vety, keď nie je a jeden príklad zo školy, keď je „spojenie síl“ dobré.

.....

.....

.....

.....

**Príklad
zo školy:**

.....

.....

.....

.....

9. V príbehu zbojníci bojovali s medved'om. Prečítaj si tvrdenia o medved'ovi hneď a označ, ktoré sú pravdivé (P) a nepravdivé (N).

Medved' hnedý je všežravec – je lesné plody, hmyz aj mäso.

Na Slovensku žije najmä v horských lesoch (napr. v Tatrách).

Má dlhý chvost ako líška.

V zime spí v brlohu, ale občas sa zobudí.

Vždy, keď zbadá človeka, zaútočí ako prvý.

Mláďatá sa rodia v brlohu počas zimy.

Medvede žijú iba v Afrike a nikde inde.

Medved' je výlučne mäsožravec a neje rastliny.

Lietajúce budzogáne

Handwriting practice area with 20 horizontal dotted lines for writing.